

Dine trygderettigheter

i Frankrike

Informasjonen i denne veiledningen er utarbeidet og oppdatert i nært samarbeid med de nasjonale representantene som er tilknyttet MISSOC (Mutual Information System on Social Protection). Du finner mer informasjon om MISSOC-nettverket på følgende adresse: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=815>

Denne veiledningen gir en generell beskrivelse av trygdeordningene i de respektive landene. Nærmere informasjon er tilgjengelig via andre MISSOC-publikasjoner, som alle er tilgjengelige på den ovennevnte nettadressen. Du kan også kontakte de relevante myndighetene og institusjonene som står oppført i vedlegg til denne veiledningen.

Verken Europakommisjonen eller noen person som handler på vegne av Kommisjonen, kan holdes ansvarlig for bruken av informasjonen i denne publikasjonen.

Innholdsfortegnelse

Kapittel I: Innledning, organisering og finansiering	4
Innledning	4
Organisering av sosialomsorgen	5
Finansiering	5
Kapittel II: Helsetjenester.....	7
Når har du rett til helsetjenester?	7
Hva dekkes?	7
Hvordan får du tilgang til helsetjenester?	8
Kapittel III: Kontantytelser ved sykdom	10
Når har du rett til kontantytelser ved sykdom?	10
Hva dekkes?	10
Hvordan får du tilgang til kontantytelser ved sykdom?.....	10
Kapittel IV: Ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon	11
Når har du rett til ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon?.....	11
Hva dekkes?	11
Kapittel V: Ytelser ved uførhet	12
Når har du rett til ytelser ved uførhet?	12
Hva dekkes?	12
Hvordan får du tilgang til ytelser ved uførhet?	12
Kapittel VI: Alderspensjon og -ytelser	13
Når har du rett til aldersytelser?	13
Hva dekkes?	13
Hvordan får du tilgang til aldersytelser?.....	14
Kapittel VII: Etterlatteytelser	15
Når har du rett til etterlatteytelser?.....	15
Hva dekkes?	15
Hvordan får du tilgang til etterlatteytelser?	16
Kapittel VIII: Ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer	17
Når har du rett til ytelser?.....	17
Hva dekkes?	17
Hvordan får du tilgang til ytelser ved en arbeidsulykke eller yrkessykdom?	18
Kapittel IX: Familieytelser.....	19
Når har du rett til familieytelser?	19
Hva dekkes?	19
Hvordan får du tilgang til familieytelser?.....	19
Kapittel X: Arbeidsløshet	21
Når har du rett til ytelser ved arbeidsløshet?	21
Hva dekkes?	21
Hvordan får du tilgang til ytelser ved arbeidsløshet?	21
Kapittel XI: Garantert minsteinntekt	22
Når har du rett til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?	22
Hva dekkes?	23
Hvordan får du tilgang til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?	23
Kapittel XII: Langtidspleie	24
Når har du rett til langtidspleie?.....	24
Hva dekkes?	24
Hvordan får du tilgang til langtidspleie?	25
Vedlegg : Nyttige adresser og nettsteder.....	26

Kapittel I: Innledning, organisering og finansiering

Innledning

Det franske trygdesystemet består av fem hovedkomponenter:

- den generelle trygdeordningen, som dekker hoveddelen av arbeidstakerne og personer i andre kategorier (studenter, personer som mottar visse ytelser, personer med oppholdstillatelse) som har blitt medlemmer i årenes løp
- særordningene for lønnsinntakere, hvor enkelte dekker alle risikoer og andre bare gjelder alderspensjon (da borgerne dekkes av den generelle ordningen når det gjelder øvrige risikoer)
- trygdeordningen for landbruket, som dekker all risiko for to ulike grupper: gårdbrukere og landbruksarbeidere
- trygdeordninger for selvstendig næringsdrivende utenfor landbruket: Det finnes tre ulike alderspensjonsordninger (håndverkere, kjøpmenn og fabrikanter, samt frie yrker) og én syketrygdordning.
- arbeidsløshetstrygdeordninger og obligatoriske tilleggspensjonsordninger

Den generelle ordningen omfatter fire områder:

- ytelser ved sykdom, svangerskap/fødsel/adopsjon, uførhet og dødsfall
- ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer
- alderdomsytelser
- familieytelser

I tillegg til dette finnes det en rekke kollektive tilleggsordninger basert på obligatorisk eller frivillig medlemskap. Disse ordningene er yrkesspesifikke (virksomhet eller sektor), og gjelder i første rekke alderspensjon, syketrygd eller uføretrygd.

Du kan selv tegne privat forsikring som et supplement til disse ordningene.

Innmelding i trygdeordningen

Hvis du er lønnsinntaker, sørger arbeidsgiveren for at du blir innmeldt i syketrygd- og arbeidsløshetstrygdeordningen, samt tilleggspensjonsordninger. Hvis du er selvstendig næringsdrivende, må du selv stå for innmeldingen.

Klager

Hvis du ikke er enig i et vedtak som trygdekassen (*caisse*) har fattet, kan du klage til klagenemnden (*commission de recours amiable (CRA)*) for trygdeordningen. Klagen må fremsettes innen to måneder etter at du har fått melding om vedtaket som du ikke er enig i. Hvis klagenemnden avviser din anmodning, kan du bringe saken inn for trygderetten (*tribunal des affaires de la sécurité sociale*) innen to måneder. Hvis ikke du klager innen fristens utløp, er avgjørelsen som trygdekassens klagenemnd har truffet, endelig.

Organisering av sosialomsorgen

Trygdeordningene som er nevnt ovenfor, er underlagt sosialdepartementet, landbruksdepartementet og arbeidsdepartementet.

Den nasjonale syketrygdordningen for lønnsmottakere (Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés (CNAMTS)) forvalter de to første områdene av den generelle trygdeordningen. På lokalt plan, og underlagt CNAMTS, finnes det to typer organer som er uavhengige av hverandre: pensjons- og arbeidsmiljøkassene (caisses d'assurance retraite et de la santé au travail (CARSAT)) og de primære syketrygdkassene.

Alderdomsyttelsene administreres av sentraltrygdekassen for alderstrygd (Caisse nationale d'assurance vieillesse (CNAV)), som har delegert enkelte funksjoner til pensjons- og arbeidsmiljøkassene (caisses d'assurance retraite et de la santé au travail (CARSAT)).

Området for familieytelser administreres av sentraltrygdekassen for familieytelser (Caisse nationale des allocations familiales (CNAF)), som fører tilsyn med kassene for familieytelser.

Trygdeavgifter og avgifter for familieytelser innkreves på lokalt nivå av innkrevingskontorene for trygdeavgift (URSSAF). Disse kontorene hører inn under det sentrale kontoret for trygdeorganer (Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)), som har til oppgave å føre tilsyn med den budsjetterte og faktiske kontantstrømmen på hvert område.

Den avtalebaserte arbeidsløshetstrygdeordningen administreres av det nasjonale forbundet for sysselsetting innenfor industri og handelsvirksomhet (Union nationale pour l'emploi dans l'industrie et le commerce (Unedic)), som delegerer utbetaling av ytelser til arbeidsformidlingen (Pôle emploi) og innkreving av avgifter fra virksomhetene til URSSAF.

I tillegg til den grunnleggende alderspensjonen finnes det supplerende lovpålagte ordninger for lønnsmottakere, dvs. avtalebaserte ordninger levert av foreningen for supplerende pensjonsordninger for arbeidstakere (*Association des régimes de retraite complémentaire des salariés (ARRCO)*) og den generelle sammenslutningen av pensjonsinstitusjoner for ledere (*Association générale des institutions de retraite des cadres (AGIRC)*). Obligatoriske grunn- og tilleggspensjonsordninger for selvstendig næringsdrivende administreres av ulike fond, særlig sosialomsorgsordningen for selvstendig næringsdrivende (*Régime social des indépendants (RSI)*), det gjensidige sosialtrygdefondet for sysselsatte innenfor jordbruket (*Mutualité sociale agricole (MSA)*) og det nasjonale pensjonsforsikringsfondet for de frie yrker (*Assurance vieillesse des professions libérales (CNAVPL)*).

Finansiering

Trygdesystemet finansieres av avgifter som betales inn til den nasjonale trygdeordningen av arbeidsgivere og arbeidere samt av skatt og øremerkede avgifter.

Trygdeavgift

Du må betale en trygdeavgift som beregnes som en viss prosentandel av inntekten din. Arbeidsgiveren trekker disse avgiftene fra inntekten din og betaler dem inn til etaten som har ansvar for å samle dem inn. Hvis du er selvstendig næringsdrivende, betaler du selv en trygdeavgift som beregnes ut fra næringsinntekten din.

Kapittel II: Helsetjenester

Når har du rett til helsetjenester?

Retten til helsetjenester bygger på at mottakeren utøver et yrke (lønnet eller selvstendig). Selv om du ikke arbeider, har du og de du forsørger rett til helsetjenester hvis du har fast og lovlig opphold på fransk territorium.

Tildelingskriterier

Du har vanligvis rett til ytelser på grunnlag av yrkesutøvelse eller tilsvarende. Retten er avhengig av at du på forhånd oppfyller visse kriterier: gjennomførte arbeidstimer eller innbetalte avgifter. Personer som ikke lenger oppfyller betingelsene for å være omfattet av en trygdeordning som forsikret eller ytelsesberettiget, opprettholder sin rett til naturalytelser fra ordningen i ett år, med mindre de på nytt oppfyller betingelsene for å være omfattet av en obligatorisk ordning.

Personer som er medlemmer av den generelle ordningen på grunnlag av bosted, kan alt etter hvilken inntekt de har være pliktige til å betale trygdeavgift til den særskilte universelle syketrygdeordningen (*couverture maladie universelle (CMU)*).

Når det gjelder helsetjenester, dekker den generelle ordningen 85 % av alle lønnsinntakere i privat sektor, offentlige funksjonærer og personer som har fast og lovlig opphold i Frankrike, og som ikke på annen måte har rett til helseytelser. Naturalytelser som tilkjennes personer som er omfattet av landbruksordningen og ordningen for selvstendig næringsdrivende utenfor landbruket, sidestilles med ytelsene i den generelle ordningen.

Hva dekkes?

Du og personene du forsørger (ektefelle, barn under 20 år, samboer og personer du har forsørgerplikt for og som bor i ditt hjem) har rett til å få refundert utgifter til helsetjenester.

De ulike grunnleggende ordningene dekker ca. 75 % av husholdningenes utgifter til helsetjenester.

Brukerbetaling ("*ticket modérateur*") praktiseres, det vil si at pasienten selv må betale en viss andel av utgiftene. Det kan i enkelte tilfeller gis dispensasjon, særlig hvis pasienten lider av en sykdom som krever langvarig og dyr behandling. Pasientens egenandel er høyere hvis pasienten ikke følger et koordinert behandlingsforløp (*parcours de soins*).

Det betales også egenandel på andre områder. Pasienten må blant annet betale et fast beløp for omfattende medisinske intervensjoner (*forfait actes lourds*), et fast beløp for hver enkelt medisinsk intervensjon (*participation forfaitaire sur les actes médicaux*) og en egenandel (*franchise médicale*) for legemidler, paramedisinsk behandling og syketransport.

Ytterligere dekning

Hvis du ikke er tilknyttet en kollektiv tilleggsforsikring via din arbeidsgiver/virksomhet, og du ønsker å få dekket den delen av utgiftene som ikke refunderes under den obligatoriske ordningen, helt eller delvis, kan du tegne en tilleggsforsikring hos et gjensidig forsikringsselskap (*mutuelle*), en trygdeinstitusjon (*institution de prévoyance*) eller et forsikringsselskap (*compagnie d'assurance*).

Hvis du har begrensede midler, kan du gratis få en supplerende universaldekning ved sykdom (*couverture maladie universelle complémentaire*), slik at du er dekket fullt ut uten å måtte betale inn noe selv. Ligger midlene dine litt over grensen for når det ytes supplerende universaldekning, kan du få støtte til delvis finansiering av supplerende dekning.

Hvordan får du tilgang til helsetjenester?

Når du fyller 16 år, må du velge en behandlende lege som skal styre behandlingsforløpet og føre pasientjournalen din. Barn omfattes ikke av denne regelen. Det har ikke noe å si om den behandlende legen er allmennlege eller spesiallege, så lenge vedkommende tar på seg oppgaven. Du kan bytte behandlende lege ved å sende inn en erklæring til sykestrygd-kassen.

Behandlende lege oppdaterer pasientens journal, og det er denne legen som foreskriver ytterligere medisinske undersøkelser eller henviser til en annen lege – kontaktlege – eller en sykehusavdeling eller en annen behandler (fysioterapeut, sykepleier osv.). Når behandlingen utføres eller anbefales av behandlende lege, refunderes utgiftene til behandlingen etter normalsatsene, fordi du da følger et koordinert behandlingsforløp.

Hvis du derimot ikke har sendt inn en erklæring om valg av behandlende lege, eller hvis du konsulterer en spesialist direkte, får du ikke like mye refundert, og utgiftsbeløpet du må dekke selv, blir høyere enn det hadde vært hvis du hadde blitt henvist av behandlende lege.

Du kan imidlertid konsultere en annen lege enn din behandlende lege ved akutt sykdom, eller hvis legen din eller vedkommendes stedfortreder ikke er tilgjengelig eller du er langt hjemmefra. Du kan også konsultere gynekologer, øyeleger og psykiatere direkte, uten henvising fra behandlende lege. Legen du konsulterer, vil under alle omstendigheter fylle ut behandlingsskjemaet med opplysninger om ditt tilfelle.

Utbetaling av ytelser

Du betaler honoraret for konsultasjonen og fremviser sykestrygd-kortet ditt (*Carte Vitale®*). Sykestrygd-kortet er et chipkort som dokumenterer at du har rett til ytelser. Det utstedes til alle som har fylt 16 år, og inneholder alle opplysninger som er nødvendige for å få refundert kostnader knyttet til helsetjenester.

Dette gjør det mulig å opprette elektroniske behandlingsskjemaer, som lastes direkte opp til sykestrygd-kassen du er medlem av. Denne fremgangsmåten gjør at refusjonsprosessen går fortere. Hvis behandleren ikke har utstyr til å ta chipkort, fyller vedkommende ut et behandlingsskjema på papir som du kan sende til sykestrygd-kassen.

Syketrygdkassen refunderer utgiftene du har hatt til honorarer etter godkjente satser. Enkelte inngrep eller spesialbehandlinger krever forhåndsgodkjenning fra syketrygdkassen. Behandleren skal informere deg om hvorvidt det er nødvendig å innhente denne typen forhåndstilsagn.

Legemidler skal foreskrives av legen. Du har også muligheten til å få en del av utgiftene (*tiers payant pharmaceutique*) betalt direkte av syketrygdkassen ved å fremvise syketrygdkortet. I så fall skal du på apoteket kun betale den delen av utgiftene som syketrygdfondet ikke refunderer.

Sykehusbehandling

Du kan bli innlagt på et sykehus etter eget valg, men hvis dette er et godkjent privatsykehus som det ikke er inngått avtale med, må du selv legge ut for alle utgiftene. Syketrygdkassen kan gi deg mer informasjon.

Hvis sykehusutgiftene dekkes fullt ut, må du også betale et fast beløp for hver dag du er innlagt på et sykehus eller en annen helseinstitusjon (*forfait journalier*). Enkelte personkategorier er imidlertid fritatt for denne betalingen, bl.a. gravide kvinner i de siste fire månedene av svangerskapet, nyfødte, barn med funksjonshemninger, unge med funksjonshemninger som er tilknyttet spesialinstitusjoner innenfor yrkesrettet opplæring eller undervisning, personer som behandles for følgene av arbeidsulykker eller yrkessykdommer, og personer som omfattes av ordningen med universaldekning.

Kapittel III: Kontantytelser ved sykdom

Når har du rett til kontantytelser ved sykdom?

Du kan få utbetalt kontantytelser ved sykdom (sykedagpenger) hvis en lege har konstatert at du er ute av stand til å arbeide. Ytelsene utgjør en viss prosentandel av tapt arbeidsfortjeneste.

Alle lønnsinntakere har rett til sykedagpenger fra 4. sykedag ved arbeidsudyktighet som skyldes sykdom. Arbeidsløse som får utbetalt arbeidsløshetsstrygd, kan også ha rett til sykedagpenger. Hvis du mister trygdedekningen, har du fortsatt rett til kontantytelser fra syketrygdkassen i ett år, så lenge du ikke kommer inn under en annen obligatorisk ordning.

Håndverkere, personer i handelsnæringen og fabrikanter kan også få utbetalt dagpenger ved sykdom, men ytelsene er litt annerledes enn de som utbetales til lønnsinntakere.

Tildelingskriterier

Sykedagpengene utbetales på betingelse av at du har innbetalt avgifter eller vært sysselsatt i en bestemt minimumsperiode. For at du skal kunne få utbetalt sykedagpenger, kan syketrygdkassen kreve at du blir undersøkt av lege.

Hva dekkes?

Dagpengene utgjør en prosentandel (50 eller 66,66 % etter 30 dagers fravær hvis stønadsmottakeren har tre barn) av din tidligere inntekt (dagslønn), opp til en viss grense.

Hvordan får du tilgang til kontantytelser ved sykdom?

Ved arbeidsopphør (første gang eller en forlengelse av fraværet) må du gjøre følgende:

- fylle ut sykemeldingsblanketten som du får av legen
- innen 48 timer sende de to første sidene av blanketten til syketrygdfondet og den tredje til arbeidsgiveren, hvis du er lønnsinntaker

Ytterligere dekning

Hvis du ikke er tilknyttet en kollektiv tilleggforsikring via din arbeidsgiver/virksomhet, og du ønsker å supplere dagpengebeløpet som utbetales under den obligatoriske ordningen, kan du tegne en tilleggforsikring hos et gjensidig forsikringselskap (*mutuelle*), en trygdeinstitusjon (*institution de prévoyance*) eller et forsikringselskap (*compagnie d'assurance*).

Kapittel IV: Ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon

Når har du rett til ytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon?

Du (eller personen som du omfattes av trygdeordningen gjennom) må ha vært trygdemedlem i minst 10 måneder før termindatoen og må oppfylle vilkårene for dekning av utgifter til helsetjenester og sykedagpenger på den antatte datoen for unnfangelse eller når barselpermisjonen starter.

Hva dekkes?

Trygdeordningen for svangerskap/fødsel/adopsjon dekker samtlige utgifter i forbindelse med graviditet og fødsel, samt kontantytelser ved graviditets- og barselpermisjon, mors eller fars permisjon ved adopsjon og fars foreldrepermisjon.

Trygdeordningen for svangerskap/fødsel/adopsjon dekker alle utgifter ved graviditet, uten egenandel (*ticket modérateur*). Ytelser til selvstendig næringsdrivende i og utenfor landbruket er de samme som i den generelle ordningen.

Helsetjenester

Du har rett til å få dekket alle utgifter i forbindelse med graviditet, fødsel og behandling som følge av dette, dvs. utgifter til legehjelp, legemidler, sykehusinnleggelse og obligatoriske undersøkelser som foreskrives som en del av legetilsynet under graviditeten og etter fødselen.

Dagpenger

Kontantytelser utbetales hvis mottakeren ikke arbeider i det hele tatt. Som kvinne må du ta minst åtte ukers permisjon, og du har rett til 16 uker (i prinsippet seks uker før fødselen og ti uker etter), og 26 uker fra og med barn nummer tre. Ved adopsjon kan permisjonen deles mellom mor og far.

Farspermisjonen er fastsatt til 11 dager i strekk, eller 18 dager i strekk ved fødsel av flere barn.

Adopsjonspermisjonen er fastsatt til 10 uker, eller 22 uker ved adopsjon av flere barn.

Dagpengebeløpet svarer til gjennomsnittet av dagslønnen i løpet av de tre foregående månedene, opp til maksimumsbeløpet. Det er fastsatt en minimumssats for dagpengebeløpet. Lovpålagte og obligatoriske avtalebaserte avgifter, samt ordinær trygdeavgift trekkes fra.

Selvstendige næringsdrivende i og utenfor landbruket kan også få utbetalt kontantytelser ved svangerskap/fødsel/adopsjon. Dette er faste ytelser eller dagpenger med et fast beløp.

Kontakt sykestrygd-kassen og/eller kassen for familieytelser for mer informasjon om nødvendige formaliteter og dokumentasjon. Du må også henvende deg til disse etatene hvis du skal reise eller flytte til en annen medlemsstat.

Kapittel V: Ytelser ved uførhet

Når har du rett til ytelser ved uførhet?

Du har rett til ytelser ved uførhet hvis du er medlem i trygdeordningen, hvis arbeidsevnen din er nedsatt med 2/3, hvis du har hatt trygdemedlemskap i minst 12 måneder og hvis du kan dokumentere at du har vært lønnsuttaker.

Hva dekkes?

Hvis du er i stand til å utføre lønnet arbeid, svarer pensjonen til 30 % av din gjennomsnittlige årslønn i de 10 årene hvor lønnsutbetalingene var høyest delt på 10 (eller et tilsvarende lavere tall hvis du har hatt mindre enn 10 år med lønnsutbetalinger), opp til en viss grense. Hvis du ikke er i stand til å arbeide i det hele tatt, svarer pensjonen til 50 % av din gjennomsnittslønn som beregnet ovenfor, opp til en viss grense. Pensjonen økes hvis du er avhengig av andres hjelp til å utføre daglige gjøremål.

Helsetjenester

Hvis du mottar uførepensjon, har du også rett til å få refundert utgifter til helsetjenester til deg selv og din familie ved sykdom og svangerskap/fødsel/adopsjon. Du vil selv få utgiftene dekket til full refusjonssats.

Hvordan får du tilgang til ytelser ved uførhet?

Søknad om uførepensjon sendes til den primære sykestrygd-kassen der du bor, eller til det regionale sykestrygd-kassen i regionen Ile de France, hvis du bor i Paris eller omegn.

Ytterligere dekning

Hvis du ikke er tilknyttet en kollektiv tilleggsforsikring via din arbeidsgiver/virksomhet, og du ønsker å supplere uførepensjonen som utbetales under den obligatoriske ordningen, kan du tegne en tilleggsforsikring hos et gjensidig forsikringsselskap (*mutuelle*), en trygdeinstitusjon (*institution de prévoyance*) eller et forsikringsselskap (*compagnie d'assurance*).

Kapittel VI: Alderspensjon og -ytelser

Når har du rett til aldersytelser?

Alderstrygdordningen gjelder for lønnsinntakere i privat sektor, som har rett til grunnnyttelsen fra den generelle ordningen eller landbruksordningen og en tilleggsytelse utbetalt av institusjonene som er samlet under *AGIRC* (for ledere) og *ARRCO* (for lønnsinntakere). Medlemskapet i tilleggsordningen er obligatorisk.

Selvstendig næringsdrivende er også omfattet av obligatoriske grunnnyttelsesordninger og tilleggsordninger. Grunnpensjonen som utbetales til håndverkere, personer i handelsnæringen og fabrikanter, samt gårdbrukere, er sidestilt med ytelsene i den generelle ordningen.

For å oppnå full pensjon må du ha hatt trygdemedlemskap i en viss periode og oppfylle et alderskriterium: sistnevnte øker gradvis fra 60 til 62 (i 2017) og, hvis vilkåret knyttet til trygdemedlemskapsperiode ikke er oppfylt, fra 65 til 67 (i 2022). For arbeidere med langvarige trygdemedlemskap gjelder imidlertid egne bestemmelser.

Man har rett til pensjon når trygdeavgiften som er innbetalt, svarer til minst ett avgiftskvartal. Trygdeavgift for ett kvartal er innbetalt når personen som omfattes av trygdeordningen, har hatt en inntjening som tilsvarer 200 timers arbeid til minstelønn.

I tilleggspensjonssystemene gjelder de samme reglene for pensjonsalder. Det er imidlertid ingen minimumsperiode for trygdemedlemskap.

Hva dekkes?

Alderspensjonen beregnes på grunnlag av tre faktorer: gjennomsnittlig årslønn (de 25 årene da lønnen var høyest), pensjonssatsen (mellom 27,5 % og 50 %) og innbetalingen av trygdeavgift.

For personer født etter 1947 beregnes gjennomsnittlig årslønn ut fra de 25 årene da lønnen var høyest.

Fra 60 til 62 år må du for å oppnå full alderspensjon (50 %) ha tjent opp 160 eller 165 kvartaler under én eller flere grunnpensjonsordninger (160 kvartaler for personer med trygdemedlemskap som er født før 1949; 166 for personer med trygdemedlemskap som er født i 1955). Pensjonssatsen på 50 % tildeles automatisk, uansett medlemskapsperiode, når personen som omfattes av ordningen når en alder på 65 eller 67 år.

Hvis du fortsetter å arbeide etter at du har nådd aldersgrensen, og arbeider flere kvartaler enn det som kreves for å oppnå full pensjon, økes den grunnleggende alderspensjonen med et tillegg som tilsvarer antall kvartaler du har jobbet ekstra.

Tilleggspensjonen fastsettes ut fra et poengsystem. Antall opptjente poeng i den aktuelle ordningen multipliseres med poengverdien som er fastsatt av *AGIRC* og *ARRCO*. Aldersgrensene for utbetaling av pensjon er de samme som i grunnpensjonsordningen.

Alderspensjonens minimums- og maksimumsbeløp

Alle personer med trygdemedlemskap hvis pensjon blir beregnet etter full sats, får utbetalt en minstepensjon som kalles grunnbeløpet (*minimum contributif*). Når pensjonen beregnes etter full sats, men på grunnlag av en ansiennitet i forhold til innbetalte avgifter som er lavere enn det antall kvartaler som kreves etter alderen, beregnes denne grunnpensjonen imidlertid forholdsmessig ut fra pensjonsmottakerens faktiske ansiennitet i den generelle ordningen.

Pensjonen du får utbetalt, kan ikke overstige et maksimumsbeløp som svarer til halvparten av den høyeste lønnen som danner grunnlag for innbetaling av avgifter.

Pensjonstillegg tildeles på visse vilkår:

- hvis du er pensjonist og har hatt eller har oppfostret minst tre barn
- hvis du er pensjonist og har vært sysselsatt mens du har vært funksjonshemmet
- hvis du er pensjonist og blir avhengig av andres hjelp til vanlige daglige gjøremål før du når en viss alder.

Hvordan får du tilgang til aldersytelser?

Søknad om alderspensjon skal sendes til pensjons- og arbeidsmiljøkassen (CARSAT) der du bor, eller til den nasjonale alderspensjonskassen (CNAV) hvis du bor i Paris eller omegn.

Personer som omfattes av en annen ordning enn den generelle ordningen, kan se adressene i [i listen nedenfor](#).

Hvis du bor i Frankrike når du sender inn søknaden om alderspensjon til grunnpensjonskassen, må du også kontakte tilleggspensjonskassen som du sist var medlem av.

Pensjonen løper tidligst fra den første dagen i måneden etter at du har sendt inn søknaden.

Kapittel VII: Etterlatteytelser

Når har du rett til etterlatteytelser?

Under den generelle ordningen og tilknyttede ordninger utbetales det etterlattepensjon til etterlevende ektefeller som er funksjonshemmede (uførepensjon for enker/enkemenn, *pension de veuf ou de veuve invalide*) eller er fylt 55 år (reell etterlattepensjon, *pension de réversion*). I enkelte særordninger og tilleggsordninger kan foreldreløse barn på visse vilkår få utbetalt barnepensjon. Etterlevende ektefelle eller fraskilt ektefelle blir tilkjent en behovsprøvd etterlattepensjon hvis mottakeren er fylt 55 år eller mer (51 år hvis trygdemedlemmet døde før 1. januar 2009).

Under tilleggsordningene ARRCO (for lønnsinntakere) og AGIRC (for ledere) utbetales det etterlatteytelser til ugifte enker og enkemenn som er fylt minst 55 år (ARRCO) eller 60 år (AGIRC). Ingen aldersvilkår gjelder for enker og enkemenn som er uføre eller forsørger to barn.

Gravferdshjelp

Gravferdshjelpen utbetales som et engangsbeløp, under visse omstendigheter, til personer som ble fullstendig og vedvarende forsørget av trygdemedlemmet da vedkommende døde. Hvis ingen påberoper seg fortrinnsrett innen en måned, utbetales gravferdshjelpen til etterlevende ektefelle eller partner i henhold til en sivil solidaritetspakt eller, hvis dette ikke er mulig, til slektninger i ned- eller oppadgående linje, eller til enhver person trygdemedlemmet forsørget (samboer, medlem av husstanden osv.).

Hva dekkes?

Grunnpensjonsbeløpet svarer til 54 % av den avdøde ektefellens alderspensjon. Beløpet er behovsprøvd, og kan innenfor visse grenser utbetales i tillegg til personlige alderdomsyttelser eller ytelser ved uførhet. Hvis enken eller enkemannen er fraskilt, fordeles pensjonen ut fra ekteskapets varighet.

Uførepensjonen for enker og enkemenn utbetales til etterlevende ektefeller som ennå ikke er fylt 55 år, og som er rammet av uførhet som reduserer arbeids- eller ervervsevnen med 66,66 %. Trygdemedlemmet må motta, eller være berettiget til, alders- eller uførepensjon på tidspunktet for sin død.

Enke- eller enkemannspensjonen økes med et fast tillegg per barn hvis den etterlevende ektefellen forsørger minst ett barn under 16 år. Pensjonen økes med 10 % hvis mottakeren har hatt eller oppfostret minst tre barn i ni år før de fylte 16 år.

En stønad til enker/enkemenn garanterer på visse vilkår at etterlevende ektefelle til det avdøde trygdemedlemmet mottar en midlertidig ytelse som gjør det mulig for vedkommende å komme seg ut i eller tilbake til arbeidslivet. Ytelsen utbetales over en periode på maks. to år til alle under 55 år med begrensede personlige midler.

Under tilleggsordningene ARRCO og AGIRC utgjør ytelsene til etterlatte 60 % av pensjonen til den avdøde ektefellen. Hvis avdøde var fraskilt, fordeles pensjonen på de

etterlevende fraskilte ektefellene som ikke har giftet seg igjen, forholdsmessig ut fra ekteskapets varighet.

Gravferdshjelp

Gravferdshjelpen beløper seg til 90 ganger dagslønnen til trygdemedlemmet, og den fastsettes på samme måte som ytelser ved sykdom. Beløpet kan ikke være mindre enn 1 % av øvre grense for trygdeytelser per år, og ikke større enn 25 % av denne grensen. Du kan få mer informasjon ved å henvende deg til din primære syketrygdkasse.

Hvordan får du tilgang til etterlatteytelser?

Søknad om etterlattepensjon skal sendes til pensjons- og arbeidsmiljøkassen (CARSAT) der du bor, eller til det nasjonale alderspensjonsfondet (CNAV) hvis du bor i Paris eller omegn.

Søknad om uførepensjon for enker/enkemenn sendes til den primære syketrygdkassen der du bor, eller til den regionale syketrygdkassen i regionen Ile de France hvis du bor i Paris eller omegn.

Personer som omfattes av en annen ordning enn den generelle ordningen, kan se adressene i [i listen nedenfor](#).

Hvis du bor i Frankrike når du sender inn søknaden om alderspensjon til grunnpensjonskassen, må du også kontakte tilleggspensjonskassen avdøde med trygdedekning sist var medlem av.

Pensjonen løper tidligst fra den første dagen i måneden etter at du har sendt inn søknaden.

Gravferdshjelp

Søknad om gravferdshjelp må sendes til trygdekassen hvor den avdøde arbeidstakeren var medlem.

Kapittel VIII: Ytelser ved arbeidsulykker og yrkessykdommer

Når har du rett til ytelser?

Lønsmottakere (i og utenfor landbruket) og gårdbrukere dekkes av den obligatoriske trygdeordningen knyttet til ulykker på arbeidsplassen.

Trygdeordninger knyttet til arbeidsulykker og yrkessykdommer dekker arbeidsulykker som inntreffer i forbindelse med eller som følge av arbeidet, ulykker på vei til og fra arbeid samt sykdommer du har pådratt deg på arbeidsplassen, hvis de er oppført på den offisielle listen over yrkessykdommer eller er direkte forårsaket av ditt ordinære arbeid ifølge en sakkyndig uttalelse fra et utvalg for vurdering av yrkessykdommer.

Hva dekkes?

I forbindelse med en arbeidsulykke eller en yrkessykdom har du rett til helsetjenester og dagpenger, og i gitte tilfeller en pensjon ved varig tap av arbeidsevne. Ved dødsfall kan dine pårørende også ha rett til pensjon.

Dagpenger

Hvis du er lønsmottaker, har du rett til dagpenger fra første dag med tap av arbeidsevne. Dagpengene svarer til 60 % av bruttolønnen din i de første 28 dagene, og deretter til 80 % av denne lønnen, opp til 0,834 % av den øvre grensen for trygdeytelser per år. Dagpenger til gårdbrukere utbetales etter en fast sats fra den 8. dagen etter arbeidsopphør.

Pensjon ved varig tap av arbeidsevne

Du har rett til pensjon hvis arbeidsevnen din er varig og fullstendig eller delvis nedsatt (minst 10 % for lønsmottakere og 30 % for gårdbrukere) som følge av en arbeidsulykke eller yrkessykdom. Pensjonens størrelse er avhengig av hvor mye du har tjent i løpet av de siste 12 månedene før du ble ufør, og av graden av den varige nedsettelsen av arbeidsevnen.

Pensjon ved dødsfall

Ordningen for lønsmottakere utbetaler pensjon til avdødes ektefelle, partner eller annen person avdøde hadde inngått en sivil solidaritetspakt (*PACS*) med, til barn under 20 år, og under enkelte omstendigheter til foreldrene til trygdemedlemmet. Pensjonen svarer til en prosentandel av avdødes årslønn. Den utgjør 40 % for ektefeller (60 % i enkelte tilfeller), 25 % for hvert av de første to barna og 20 % for hvert barn etter dette.

Pensjonene som utbetales til de etterlatte til et offer for en arbeidsulykke, kan samlet sett ikke overstige 85 % av avdødes årsinntekt.

Helsetjenester

Mot fremvisning av en arbeidsulykkesattest har du rett til gratis helsetjenester, legemidler, sykehusinnleggelse, hjelpemidler og proteser, uten å måtte legge ut noe selv (med mindre det aktuelle beløpet overstiger den godkjente refusjonssatsen).

Under visse omstendigheter vil du ha rett til omskolering eller funksjonell rehabilitering.

Når du får utbetalt arbeidsskadepensjon fordi arbeidsevnen din er varig nedsatt med minst 66,66 %, har du rett til naturalytelser uten brukerbetaling (*ticket modérateur*) ved sykdom og svangerskap/fødsel/adopsjon. Personer som mottar etterlattepensjon, har også rett til naturalytelser ved sykdom og svangerskap/fødsel/adopsjon.

Hvordan får du tilgang til ytelser ved en arbeidsulykke eller yrkessykdom?

Hvis du blir utsatt for en arbeidsulykke, må du melde fra til arbeidsgiver så snart som mulig, og opplyse om navn og adresse til vitner til ulykken. Arbeidsgiveren melder fra til trygdekassen og gir deg en arbeidsulykkesattest, som gir deg rett til å motta naturalytelser (behandling) uten at du må legge ut noe selv.

Ved tilbakefall blir arbeidsulykkesattesten utstedt av sykestrygd-kassen, ikke av arbeidsgiveren.

Hvis du pådrar deg en yrkessykdom, må du informere sykestrygd-kassen innen 15 dager etter at du ble arbeidsudyktig. Erklæringen din skal sendes til sykestrygd-kassen sammen med to eksemplarer av legeerklæringen du har fått av legen din. Sykestrygd-kassen vil informere deg om sin avgjørelse etter at det er foretatt en medisinsk undersøkelse.

Når trygdemedlemmet dør som følge av en arbeidsulykke, skal det sendes inn søknad om etterlatteytelser til den primære sykestrygd-kassen (*caisse primaire d'assurance maladie (CPAM)*) hvis avdøde var medlem av den generelle ordningen for lønnsinntakere, og til den gjensidige trygdekassen for sysselsatte innenfor jordbruket (*caisse de mutualité sociale agricole*) hvis vedkommende var landbruksarbeider eller gårdbruker.

Kapittel IX: Familieytelser

Når har du rett til familieytelser?

Du har rett til å få utbetalt familieytelser i Frankrike hvis du og familien din bor i Frankrike, og du for øyeblikket og på varig basis forsørger minst ett barn. Enkelte ytelser er behovsprøvde.

Du har rett til barnetrygd når du har mer enn ett barn å forsørge. Enkelte ytelser kan imidlertid også utbetales selv om du bare har ett barn, f.eks. ytelser når barnet blir født, bostøtte, skoletilskudd, tilskudd til spesialundervisning og underholdningsbidrag.

Berettigede

For at det skal kunne utbetales bostøtte og familietillegg må barna være under 21 år, mens grensen er 20 år for de andre ytelsene. For å kompensere for tilskuddene som en familie med mer enn tre barn mister når den eldste fyller 20 år, utbetales det en fast ytelse i ett år. Det utbetales imidlertid ikke barnetrygd for det første barnet.

Hva dekkes?

Det kan ifølge fransk lov utbetales følgende familieytelser.

- ytelser når barnet blir født, som omfatter følgende:
  - fødsels- eller adopsjonsytelse
  - grunntytelse
  - tilskudd ved nedsatt arbeidstid etter eget valg
  - tilskudd til barnepass etter eget valg
- barnetrygd
- familietillegg
- bostøtte
- tilskudd til spesialundervisning
- underholdningsbidrag
- skoletilskudd
- permisjonsytelse til pass av eget barn

Barnetrygden kan økes, alt etter barnets alder.

Du finner mer informasjon om de øvrige familieytelsene i [MISSOC-tabellene](#).

Hvordan får du tilgang til familieytelser?

Du må sende søknaden din til kassen for familieytelser der familien din bor.

Kontakt kassen for familieytelser for å få en liste over hvilke vedlegg som skal følge med søknaden for hver av de ovennevnte ytelsene. Du kan også kontakte den

gjensidige trygdekassen for sysselsatte innenfor jordbruket der du bor, eller besøke nettstedet deres.

Kapittel X: Arbeidsløshet

Når har du rett til ytelser ved arbeidsløshet?

Det er kun lønnsmottakere som har rett til ytelser ved arbeidsløshet.

For å være berettiget til ytelser ved arbeidsløshet må du oppfylle følgende vilkår:

- du må være ufrivillig arbeidsløs
- du må være registrert som arbeidssøker og følge en personlig handlingsplan med det formål å komme tilbake i arbeid
- du må være reelt og aktivt arbeidssøkende
- du må være fysisk i stand til å arbeide
- du må ikke oppfylle vilkårene for å motta full pensjon
- du må kunne dokumentere at du har vært medlem av en arbeidsløshetstrygdeordning i minst fire av de siste 28 månedene (36 måneder hvis du er over 50).

Hva dekkes?

Dagpengene består av en fast del og en variabel del, som svarer til 40,4 % av inntektsgrunnlaget. Dagpengene skal utgjøre minst 57,4 % og høyst 75 % av inntektsgrunnlaget.

Hvor lenge det kan utbetales ytelser ved arbeidsløshet (4-24 måneder – eller 36 måneder hvis stønadsmottakeren er 50 år eller eldre), avhenger av arbeidssøkerens alder og hvor lenge vedkommende har hatt trygdemedlemskap.

Hvordan får du tilgang til ytelser ved arbeidsløshet?

Hvis du arbeider i Frankrike og mister jobben din, må du umiddelbart registrere deg som arbeidssøker hos arbeidsformidlingen (*Pôle emploi*) der du bor, slik at du kan få utbetalt ytelser ved arbeidsløshet hvis du har rett til det, og opprettholde din rett til trygdeytelser.

Du kan søke om forhåndsregistrering via telefon eller via arbeidsformidlingens [nettsted](#). Det vil bli avtalt et møtetidspunkt og du vil få en liste over hvilke dokumenter som må fremvises.

Kapittel XI: Garantert minsteinntekt

Når har du rett til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?

Fransk lovgivning gir rett til flere ulike ytelser knyttet til garantert minsteinntekt for personer som har fast bopel og faktisk oppholder seg i Frankrike, og som ikke rår over midler over en viss grense.

Solidaritets- og sysselsettingsytelse

Formålet med sysselsettingsytelsen (*revenu de solidarité active, RSA*) er å yte et tilskudd til personer som ikke har en tilstrekkelig arbeidsinntekt, å sørge for en minsteinntekt for ubemidlede personer, samt å få flere i arbeid og bekjempe utestengelse.

Ytelsen utbetales til personer over 25 år (under 25 år hvis de forsørger minst ett barn, selv om barnet ikke er født ennå, eller hvis de kan dokumentere at de har arbeidet i en viss periode) som ikke har nådd pensjonsalder.

Hvis du mottar RSA, har du plikt til å søke arbeid, forsøke å skape din egen arbeidsplass eller delta i planlagte integreringsaktiviteter.

Ytelse til voksne med funksjonshemninger

Ytelsen til voksne med funksjonshemninger (*allocation pour adulte handicapé, AAH*) sikrer funksjonshemmede mellom 20 og 60 år en minsteinntekt.

Solidaritetsytelse til eldre og tillegg til ytelser ved uførhet

Solidaritetsytelsen til eldre (*allocation de solidarité aux personnes âgées, ASPA*) og tillegget til ytelsen ved uførhet (*allocation supplémentaire d'invalidité, ASI*) utbetales i tillegg til trygdeytelsene til eldre eller funksjonshemmede som ikke har hatt trygdemedlemskap, eller som ikke har hatt trygdemedlemskap lenge nok. ASPA gis til personer som har nådd pensjonsalder, og ASI til uføre personer som ikke oppfyller vilkårene for alderspensjon.

Særskilte solidaritetsytelser

Den særskilte solidaritetsytelsen (*allocation de solidarité spécifique, ASS*) sikrer en minsteinntekt for personer som er arbeidsdyktige, men som ikke er berettiget til full pensjon (se delen om alderspensjon og -ytelser).

Mottakerne må gjøre en aktiv innsats for å komme i arbeid igjen.

Midlertidig venteytelse

Den midlertidige venteytelsen (*allocation temporaire d'attente, ATA*) gir enkelte arbeidssøkere (personer som venter på reintegrering, asylsøkere, enkelte utlendinger) som ikke har rett til ytelser ved arbeidsløshet, en midlertidig inntekt.

Mottakerne må gjøre en aktiv innsats for å komme i arbeid igjen.

Hva dekkes?

Størrelsen på ytelsene kan variere avhengig av husstandens sammensetning og ressurser.

Solidaritets- og sysselsettingsytelse

Solidaritets- og sysselsettingsytelsen tildeles for ett kvartal om gangen. Beløpet avhenger av familiesituasjonen.

Andre ytelser

Andre ytelser fastsettes på følgende måte:

- Ytelsen til voksne med funksjonshemninger (*allocation pour adulte handicapé, AAH*) er ikke avhengig av husstandens sammensetning. Det er mulig å få en rekke tillegg. AAH gis for en begrenset periode med mulighet for fornyelse i henhold til uførhetsgrad.
- Solidaritetsytelsen til eldre (*allocation de solidarité aux personnes âgées, ASPA*) utbetales så lenge vilkårene er oppfylt.
- Tillegget til ytelser ved uførhet (*Allocation supplémentaire d'invalidité, ASI*) utbetales så lenge vilkårene er oppfylt.
- Den særskilte solidaritetsytelsen (*allocation de solidarité spécifique, ASS*) utbetales for seks måneder av gangen.
- Den midlertidige venteytelsen (*allocation temporaire d'attente, ATA*) utbetales enten for én måned av gangen eller for en periode på opptil 12 måneder, avhengig av mottakerens situasjon.

Hvordan får du tilgang til ytelser knyttet til garantert minsteinntekt?

Søknader om solidaritets- og sysselsettingsytelse (*revenu de solidarité active, RSA*) behandles av et organ som er utpekt av det relevante departementale rådet (*conseil général*).

Utvalget for funksjonshemmedes rettigheter og selvstendighet (*commission des droits et de l'autonomie des personnes handicapées*) avgjør om søkeren er berettiget til ytelsen til voksne med funksjonshemninger (*allocation pour adulte handicapé, AAH*).

Søknader om særskilt solidaritetsytelse (*allocation de solidarité spécifique, ASS*) og midlertidig venteytelse (*allocation temporaire d'attente, ATA*) behandles av organet som utbetaler ytelser ved arbeidsløshet (*Pôle emploi*).

Søknader om solidaritetsytelse til eldre (*allocation de solidarité aux personnes âgées, ASPA*) og tillegg til ytelser ved uførhet (*allocation supplémentaire d'invalidité, ASI*) behandles av institusjonene som utbetaler aldersomsytelser eller ytelser ved uførhet.

Kapittel XII: Langtidspleie

Når har du rett til langtidspleie?

Det finnes ikke noe enhetlig regelverk for personer som ikke er i stand til å klare seg selv, og som trenger hjelp til daglige gjøremål, i det franske trygdesystemet. Ytelser til langtidspleie er i stedet underlagt ulike lover.

Tilskudd til personlig assistent

Det kan etter loven ytes tilskudd til personlig assistent (*majoration pour aide d'une tierce personne*) til personer som mottar:

- uførepensjon (pension d'invalidité);
- alderspensjon (pension de vieillesse) (på bestemte vilkår) eller
- arbeidsskadepensjon (rente d'accident de travail)

Mottakerne må være under aldersgrensen for full pensjon når søknaden sendes inn, uansett hvor lenge de har hatt trygdemedlemskap, og de må ha behov for hjelp fra andre til å klare de fleste daglige gjøremål.

Særskilte tilskudd til utdanning for barn med funksjonshemninger

Det utbetales et særskilt tilskudd til utdanning til barn med funksjonshemninger (*complément d'allocation d'éducation de l'enfant handicapé*), som er under 20 år, som bor i Frankrike og som er minst 80 % ufør, eller i enkelte tilfeller mellom 50 og 80 % ufør.

Godtgjørelse til funksjonshemmede og ytelse som skal sikre eldres uavhengighet

To andre ytelser til langtidspleie må også nevnes.

Den første er en godtgjørelse til funksjonshemmede (*prestation de compensation du handicap*), som utbetales til funksjonshemmede personer som er under 60 år, bor i Frankrike og oppfyller bestemte kriterier med hensyn til sin funksjonshemming.

Den andre er en ytelse som skal sikre eldres uavhengighet (*allocation personnalisée d'autonomie*). Ytelsen utbetales til eldre som er over 60 år, bor i Frankrike og ikke er i stand til å klare seg selv. Ytelsen tildeles uansett hvilke midler den eldre har til rådighet, men selve beløpet avhenger av mottakerens midler eller inntekter.

Hva dekkes?

Naturalytelser

Godtgjørelsen til funksjonshemmede og ytelsen som skal sikre eldres uavhengighet kan brukes til å dekke utgifter til pleie i hjemmet og til pleie på dagsentre samt døgntilbud.

Ved pleie i hjemmet vurderes det hvor mye hjelp som kreves for at vedkommende skal kunne bo hjemme. Ytelsens størrelse avhenger av hjelpeordningen som benyttes. Det tas med i beregningen hvor mye mottakeren selv kan bidra med, og ytelsen beregnes i henhold til mottakerens ressurser.

Det er også mulig å motta pleie på et dagsenter. Antall timer fastsettes ut fra en vurdering av pleiebehovet.

Ved døgnpleie (dvs. opphold på en pleieinstitusjon, innleggelse på sykehus eller anbringelse på pleiehjem (*Établissement pour hébergement pour personnes âgées dépendantes, EHPAD*)) svarer ytelsene til utgiftene knyttet til mottakerens tap av funksjonsevne, i overensstemmelse med institusjonens takster og med fratrek for mottakerens egenbetaling.

Kontantytelser

Tilskuddet til personlig assistent svarer til en økning på 40 % av pensjonen, som ikke kan være lavere enn et nærmere fastsatt minimumsbeløp.

Det særskilte tilskuddet til utdanning for barn med funksjonshemninger er fordelt på seks kategorier. Barn som mottar tilskuddet til funksjonshemmede i kategori to eller høyere, har rett til et høyere tilskudd hvis de forsørges av enslige foreldre.

Andre ytelser

Andre ytelser omfatter teknisk støtte til kjøp eller leie av særskilte tekniske hjelpemidler, tilpasning av hjelpemidler som anvendes regelmessig, tilrettelegging av bolig, transport, særskilt eller ekstraordinær hjelp og tjenestedyr.

Hvordan får du tilgang til langtidspleie?

Søknader om tilskudd til personlig assistent behandles av trygdekassens medisinske avdeling.

Et tverrfaglig team vurderer behovet for det særskilte tilskuddet til utdanning til barn med funksjonshemninger og godtgjørelsen til funksjonshemmede.

Søknader om ytelser som skal sikre eldres uavhengighet, behandles av et team av leger og sosialarbeidere.

Vedlegg : Nyttige adresser og nettsteder

Når det gjelder trygdesaker som vedrører mer enn ett EU-land, kan du søke etter de relevante europeiske institusjonene i institusjonsoversikten til Europakommisjonen, som finnes på følgende adresse: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Departementer

Departementet for sysselsetting, arbeid, yrkesrettet opplæring og sosial dialog
<http://www.travail-emploi.gouv.fr/>

Departementet for sosialsaker og helse
<http://www.social-sante.gouv.fr/>

Departementet for økonomi og finans
<http://www.economie.gouv.fr/>

Departementet for landbruk, landbruksvarer og skogbruk
<http://agriculture.gouv.fr/>

Lovtekster

<http://www.legifrance.gouv.fr>

Generell informasjon

<http://www.service-public.fr/>

Portal for trygdesystemet

<http://www.securite-sociale.fr/>

Kontaktorgan

Kontaktsenter for europeiske og internasjonale trygdeordninger (CLEISS)
11 rue de la Tour des Dames
F-75436 Paris Cedex 09
<http://www.cleiss.fr/>

Innkrevning av trygdeavgifter

ACOSS
36, rue de Valmy
F-93108 Montreuil Cedex
<http://www.urssaf.fr/>

Syketrygd, ytelser til mor og far ved svangerskap/fødsel/adopsjon, ytelser ved uførhet, dødsfall og arbeidsulykker for lønsmottakere

Caisse nationale d'assurance maladie maternité des travailleurs salariés
26-50, avenue du Professeur-André-Lemierre
F-75694 Paris Cedex 20
<http://www.ameli.fr/>

Generell informasjon om pensjon

GIP Info retraite
<http://www.info-retraite.fr/>

Pensjon for lønsmottakere

- **Grunnpensjon**
Caisse nationale d'assurance vieillesse
110 avenue de Flandre
F-75951 Paris Cedex 19
<http://www.cnnav.fr/>
- **Obligatoriske tilleggspensjoner**
AGIRC ARRCO
16-18, rue Jules-César
F-75592 Paris 12
<http://www.agirc-arrco.fr/>

Arbeidsløshet

Unedic
82, rue de Reuilly
F-75012 Paris
<http://www.unedic.org/>

Arbeidsformidlingen (Pôle emploi)
Le Cinétic
1, avenue du Docteur Gley
<http://www.pole-emploi.fr>

Familieytelser

Caisse nationale des allocations familiales
32, avenue de Sibelle
F-75685 Paris Cedex 14
<http://www.caf.fr/>

Sosialordningen for selvstendig næringsdrivende

RSI
264, avenue du Président Wilson
F-93457 La plaine Saint Denis cedex
<http://www.le-rsi.fr/>

Frie yrker

CNAVPL
102, rue de Miromesnil
F-75008 Paris
<http://www.cnavpl.fr/>

Landbruksordningen (lønsmottakere og selvstendig næringsdrivende) for alle risikoer, også innkreving

CCMSA
Les Mercuriales
40, rue Jean Jaurès
F-93547 Bagnolet Cedex
<http://www.msa.fr/>

Informasjon om spesialordninger

<http://www.regimespeciaux.org/>